

Πάντα Μέσα!

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα MMM σε 8 βήματα

για μαθητές 6+

Διάρκεια: 60-90'

Προσαρμόζεται στις ηλικίες και το διαθέσιμο χρόνο.

Στόχοι:

- Καλλιέργεια θετικών στάσεων απέναντι στη χρήση μέσων μαζικής μεταφοράς (MMM)
- Κατανόηση του διπλού οφέλους, οικονομικό και οικολογικό, της χρήσης MMM
- Διατύπωση προτάσεων για τα MMM (περιλαμβανομένης και της δημοτικής συγκοινωνίας)
- Ανάδειξη της αξίας των τοπικών MMM (αν υπάρχει δημοτική συγκοινωνία)
- Συμμετοχή στην εκστρατεία του WWF για τα MMM στο πλαίσιο του «Καλύτερη ζωή»
- Συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη ζωή στην πόλη, στη γειτονιά, με κινητοποίηση πολιτών για την αξία της χρήσης των MMM
- Προσέλκυση νέων επισκεπτών και χρηστών της βιβλιοθήκης μέσω της ανάδειξης της προσβασιμότητας της βιβλιοθήκης με MMM.

Υλικά:

- Οι [εικόνες των MMM](#) (μπορείτε να προσθέσετε και άλλες), τυπωμένες και ιδανικά πλαστικοποιημένες
- Οι 4 [εικόνες των ψήφων](#), τυπωμένες για όσα παιδιά παρακολουθούν το πρόγραμμα και ιδανικά πλαστικοποιημένες.
- Οι [εικόνες στοιχείων για τα MMM](#) στην Ελλάδα.
- Οι εικόνες των συμβόλων για την αξιολόγηση των MME και τη διατύπωση προτάσεων ([χαμογελαστός](#), [στεναχωρημένος](#), [ιδέα](#), [σύνθημα](#))
- Οι [ρόλοι](#) (μπορείτε να προσθέσετε κι άλλους ή να τους προσαρμόσετε για παιδιά)
- Δυο απλά χάρτινα καπέλα (στεφανάκια από χαρτόνι) με ζωγραφισμένα πάνω ένα λεωφορείο, στο ένα, και ένα αυτοκίνητο στο άλλο.
- Τέσσερα ή πέντε μεγάλα χαρτιά του μέτρου ή από μπλοκ εργασίας με ζωγραφισμένα στη μέση τα εξής μέσα: λεωφορείο, μετρό, τραμ, ηλεκτρικός
- Χάρτης περιοχής (εκτύπωση από internet πχ maps.google.gr, [bing](https://bing.com) κλπ). Μπορούμε να έχουμε προ-επιλέξει σημεία (σχολείο, βιβλιοθήκη) και διαδρομές ή να τον δώσουμε κενό.
- Σχοινί, μανταλάκια, μαρκαδόροι, χαρτί μέτρου.

Περιγραφή του εκπαιδευτικού προγράμματος

Βήμα 1ο: Γνωριμία. Εισαγωγή στο θέμα. Συνταξιδιώτες.

Τα παιδιά, σε κύκλο, λένε τα ονόματά τους με μια κίνηση που παραπέμπει σε ένα μέσο μεταφοράς. Ο εμπυχωτής δίνει το παράδειγμα. Όλα τα παιδιά στον κύκλο επαναλαμβάνουν το όνομα μιμούμενοι την κίνηση που έκανε το παιδί που συστήνεται. Συστήνονται με αυτόν τον τρόπο όλα τα παιδιά.

Γνωριμία με το Πάντα. Ποιό το ξέρουν. Ποιοί ξέρουν την οργάνωση που το προστατεύει. Πως σχετίζονται άραγε τα μέσα μεταφοράς με το πάντα; (ρύπανση αέρα, διοξείδιο άνθρακα, ορυκτά καύσιμα, βιότοποι απειλούμενων ειδών).

Βήμα 2ο: Ο γύρος του κόσμου: Φύγαμε!

Διατυπώνουμε το ερώτημα: Ποιους ήρωες παραμυθιών και λογοτεχνίας μπορείτε να ανακαλέσετε που ταξίδεψαν στον κόσμο; Με τι μέσο ταξίδεψαν; Εσείς με τι μέσο θα θέλατε να κάνετε τον γύρο του κόσμου;

Έχουμε τυπώσει και πλαστικοποιήσει -αν θέλουμε- τις εικόνες μέσων μεταφοράς (μπορείτε να προσθέσετε και άλλα μέσα: μαγικό χαλί, φτερά κλπ.). Αναρτάμε τις εικόνες με μανταλάκια σε ένα σχοινί και το απλώνουμε σε μπουγάδα για να φαίνονται καλά οι εικόνες ή απλώνουμε τις εικόνες στο πάτωμα ή τις στερεώνουμε με blue tac στον τοίχο. Ανάλογα με τον χώρο σας.

Τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν τις εικόνες, να σκεφτούν, και να διαλέξουν ένα μέσο με το οποίο θα ήθελαν να κάνουν τον γύρο του κόσμου. Στέκονται κοντά στην εικόνα του μέσου που διάλεξαν. Συζητάνε μεταξύ τους γιατί διάλεξαν το μέσο. Σχηματίζονται μικρές ομάδες και κατόπιν λένε σε όλους ένα δυο λόγους για τους οποίους επέλεξαν το μέσο τους.

Μπορούμε να συστήσουμε εμείς λογοτεχνικούς ήρωες –ταξιδιώτες (από τον Πήτερ Παν που πετά ως τον γύρο του κόσμου του Φινέα Φογκ με όλα τα μέσα της εποχής, κλπ.)

Βήμα 3ο: Επιστροφή στην εποχή μας και την πόλη μας.

Μπορούμε πράγματι να φανταστούμε ότι επιστρέφουμε από το ταξίδι μας στην πόλη μας. Πώς μετακινούμαστε καθημερινά στην πόλη; Πώς πρέπει να μετακινούμαστε ώστε να κάνουμε καλό στο περιβάλλον και στην τσέπη μας αλλά και να φτάνουμε εγκαίρως στον προορισμό μας;

Αποσύρουμε όλες τις εικόνες εκτός από τις εικόνες του λεωφορείου, μετρό, τραμ, τρόλνι, ηλεκτρικός και του ΙΧ. Εξηγούμε ότι αυτά είναι τα μέσα της καθημερινής μας μετακίνησης που εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα και χρησιμοποιούν περισσότεροι άνθρωποι (γιατί αλλιώς θα επρεπε να αφήσουμε και μηχανές κλπ).

Εδώ, αν τα παιδιά είναι 9+, και έχουν διδαχθεί Ενέργεια, μπορούμε να δουλέψουμε λίγο το θέμα «αποτύπωμα άνθρακα». Να θυμηθούμε σύντομα τι σημαίνει η καύση ορυκτών καυσίμων για το κλίμα. Αλλιώς μένουμε στο απλό «τα μέσα αυτά ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα, βρωμίζουν τον αέρα κλπ.», διατυπώσεις ανάλογα με την ηλικία των παιδιών.

Ας διαλέξουμε ποιο από αυτά τα μέσα κρίνουμε ως καλύτερο: Τοποθετούμε κοντά σε κάθε εικόνα ένα άδειο φάκελο. Είναι η κάλπη μας που θα δεχτεί τις ψήφους μας. Μοιράζουμε σε κάθε παιδί ένα φάκελο με τις τέσσερις αυτές ψήφους. Ανοίγουν τον φάκελο και παρατηρούν τις ψήφους. Εξηγούμε ότι θα ψηφίσουμε ποιο μέσο προτιμάμε με κάποια κριτήρια. Μπορούν τα παιδιά να καταλάβουν ποια κριτήρια είναι αυτά παρατηρώντας τα σύμβολα στις ψήφους:

- Το δέντρο συμβολίζει το περιβάλλον: οικολογικό μέσο.
- Τα χρήματα συμβολίζουν την ακρίβεια: πόσο μας στοιχίζει η μετακίνησή μας με αυτό το μέσο.
- Η καρδιά συμβολίζει την αγάπη μας για το μέσο.
- Ο σίφουνας συμβολίζει την ταχύτητα. Ποιό μέσο θεωρούμε ότι είναι πιο γρήγορο.

Μπορούμε να διασπείρουμε τις ψήφους μας ή να τις βάλουμε όλες στο ίδιο μέσο. Όταν έχουμε ψηφίσει όλοι, σχηματίζεται μια εφορευτική επιτροπή που μετρά ψήφους.

Εναλλακτικά μπορούμε σε ένα χαρτί του μέτρου ή σε έναν πίνακα να σχηματίσουμε ραβδογράμματα με τα αποτελέσματα.

Επίσης επειδή αυτή η διαδικασία -παρόλο που είναι διασκεδαστική για τα παιδιά- παίρνει λίγη ώρα αν θέλετε να μειώσετε τον χρόνο μπορείτε αντί για φακέλους-κάλπες να είναι ορατές οι ψήφοι δηλαδή να κολλήσουμε τις εικόνες των ΜΜΜ και του ΙΧ στον τοίχο και να κολλάμε κάτω από την κάθε μια σε στήλες τις ψήφους ώστε να είναι αμέσως εμφανή τα αποτελέσματα κι έτσι μετράμε όλοι μαζί τα αποτελέσματα.

Παραλλάσσετε τη διαδικασία κατά βούληση.

Συζητάμε τα αποτελέσματα. Είναι η καρδιά μας κοντά στο οικολογικό και οικονομικό μέσο;

Βήμα 4ο: Οι αριθμοί μιλούν.

Μοιράζουμε τα συνημμένα στοιχεία με πίνακες, πίτες, εικόνες και πληροφορίες για τη χρήση των ΜΜΜ στην Ελλάδα και το οικολογικό τους αποτύπωμα. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά παρουσιάζουν αυτό που καταλαβαίνουν από την εικόνα τους. Επιλέγουμε τις εικόνες να είναι κατανοητές από τα παιδιά, ανάλογα με την ηλικία τους. Βοηθάμε στην κατανόησή τους. Καλλιεργούμε την ικανότητα ανάγνωσης διαγραμμάτων και στατιστικών στοιχείων. Συζητάμε τους λόγους επιλογής ή μη κάποιου μέσου, την επιρροή της κρίσης στη χρήση ΜΜΜ, τη διαφορά προσωπικής εκτίμησης λόγω εμπειρίας και πραγματικών στοιχείων.

Βεβαιωνόμαστε ότι τα παιδιά καταλαβαίνουν το απλό: όσο περισσότεροι άνθρωποι στο ίδιο όχημα, τόσο καλύτερα για το περιβάλλον. Ακόμη και στο ΙΧ: ένα ΙΧ με τον οδηγό μόνο επιβάτη, ρυπαίνει περισσότερο από ένα ΙΧ με περισσότερους επιβάτες. Το κλειδί είναι στη λέξη «μαζικής» μεταφοράς.

Βήμα 5ο: Αυτοκινητάκια εναντίον Λεωφορειάκια!

Ζητάμε δύο εθελοντές από τα παιδιά για να αναλάβουν τους δυο κεντρικούς ρόλους, του αυτοκινητάκια και του λεωφορειάκια. Φοράνε το αντίστοιχο καπέλο και στέκονται σε απόσταση.

Εξηγούμε το παιχνίδι. Τα δυο παιδιά είναι τα μέσα: το ΙΧ και το λεωφορείο (ή άλλο μέσο ΜΜΜ). Θα προσπαθούν να πείσουν τα άλλα παιδιά-υποψήφιους επιβάτες, να έρθουν μαζί τους, να διαλέξουν δηλαδή το δικό τους μέσο για την μετακίνηση που πρόκειται να κάνουν. Μόνο που τα παιδιά δεν είναι πια παιδιά. Είναι ενήλικες. Μεταφερόμαστε στο μέλλον και έχουν μεγαλώσει! Ο καθένας τους έχει έναν ρόλο. Μοιράζουμε τους ρόλους. (Αν θέλουμε παραλλάσσουμε τους ρόλους, βρίσκουμε άλλους).

Αρχίζει το παιχνίδι. Ο αυτοκινητάκιας και ο λεωφορειάκιας τοποθετούνται απέναντι ο ένας στον άλλον. Με τη σειρά κάθε παιδί διαβάζει τον ρόλο του. Ο αυτοκινητάκιας έχει δικαίωμα ενός επιχειρήματος για να πείσει τον παίκτη να έρθει μαζί του. Το ίδιο και ο λεωφορειάκιας. (ο πρώτος λόγος θα δίνεται εναλλάξ, μία στον αυτοκινητάκια και μια στον λεωφορειάκια). Ο παίκτης αποφασίζει, εκθέτει τους λόγους της επιλογής του και πηγαίνει να σταθεί κοντά στο λεωφορείο ή το ΙΧ, ανάλογα ποιό θα έχει επιλέξει. Στην αρχή μπορούμε να αφήνουμε λίγο χρόνο για να αναπτύσσονται τα επιχειρήματα. Στη συνέχεια το πάμε πιο γρήγορα γιατί τα επιχειρήματα θα επαλαναμβάνονται και δεν πρέπει να πλατειάσει το παιχνίδι.

Τελικά πόσα ΙΧ προσθέσαμε στην πόλη; Ποιοί ήταν οι κύριοι λόγοι που τους έκαναν να επιλέξουν το αυτοκίνητο (ταχύτητα, απρόοπτο, απαγορευσεις στα ΜΜΜ, ωράριο κλπ).

Βήμα 6ο: Μ' αρέσει, δε μ' αρέσει, προτείνω!

Χωρίζουμε τα παιδιά σε 4 ομάδες και μοιράζουμε σε κάθε ομάδα από ένα μεγάλο χαρτί με ζωγραφισμένο το μέσο MMM (τραμ, ηλεκτρικός, λεωφορείο, μετρό).

Δείχνουμε την εικόνα με το χαμογελαστό πρόσωπο. Τα παιδιά στην κάθε ομάδας πρέπει να καταγράψουν τι τους αρέσει σε αυτό το μέσο. Χρησιμοποιούν πράσινο μαρκαδόρο. Ένας γραμματέας γράφει τις ιδέες όλων. Ο εμπυχωτής δίνει τον χρόνο: μόνο δυο λεπτά. Στα δυο λεπτά λέει «Κάτω οι μαρκαδόροι. Δώστε την εικόνα σας στην διπλανή ομάδα στα δεξιά σας. Το ίδιο κάνουν όλες οι ομάδες. Έχεις μια νέα εικόνα με άλλο μέσο τώρα μπροστά σου.»

Ο εμπυχωτής δείχνει την εικόνα με το συνοφρυωμένο προσωπάκι. Τώρα γράφουμε με κόκκινο μαρκαδόρο όσα δεν μας αρέσουν στο μέσο. Δυο λεπτά. Στοπ. Ξαναδίνουμε το χαρτί μας στην διπλανή ομάδα, δεξιόστροφα. Παίρνουμε το χαρτί της ομάδας που βρίσκεται στα αριστερά μας, με άλλο μέσο αυτή τη φορά.

Ο εμπυχωτής δείχνει την εικόνα με την λάμπα (ιδέα). Τώρα γράφουμε με μπλέ μαρκαδόρο τις προτάσεις για βελτίωση αυτού του μέσου. Τρία λεπτά. Στοπ. Ξαναδίνουμε το χαρτί μας στην διπλανή ομάδα, δεξιόστροφα. Παίρνουμε το χαρτί της ομάδας που βρίσκεται στα αριστερά μας, με άλλο μέσο αυτή τη φορά.

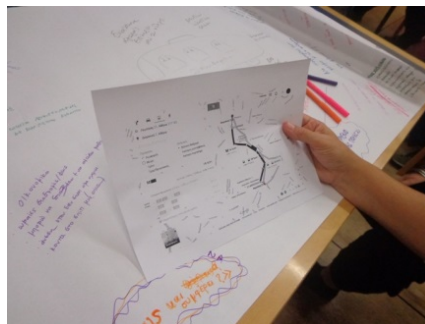
Ο εμπυχωτής δείχνει τώρα την εικόνα με την ντουντούκα (σύνθημα). Αυτή τη φορά πρέπει μέσα σε τρία λεπτά να σκεφτούμε ένα σύνθημα για την προβολή του μέσου. Π.χ. το σύνθημα «**Μπας (Bus) και με συμφέρει;**» ήταν το σύνθημα που προέκυψε από μια ομάδα βιβλιοθηκονόμων Future Library της Αττικής (στο σεμινάριό μας στο WWF). Το γράφουμε πάνω στο χαρτί μας με μαύρο μαρκαδόρο.

Παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα. Κάθε ομάδα παρουσιάζει το μέσο που έχει το χαρτί μπροστά της. Το σύνθημα, τα θετικά και τα αρνητικά του, πως θα μπορούσε να βελτιωθεί. Ακολουθεί συζήτηση.

Βήμα 7ο: Οικοδιαδρομές με MMM στη γειτονιά μου.

Μοιράζουμε από έναν χάρτη με τη διαδρομή από το σχολείο των παιδιών στη βιβλιοθήκη. Μπορεί να εικονίζονται και τα MMM που περνάνε από αυτή τη διαδρομή. Ζητάμε από τις ομάδες να καταγράψουν τα αξιοθέατα, τους χώρους πρασίνου, όλα τα ωραία σημεία σε αυτή τη διαδρομή (π.χ. χώρος για skateboard, ποδηλατόδρομοι, παιδική χαρά, σημεία γαστρονομικού ενδιαφέροντος όπως ένα καλό παγωτατζίδικο κλπ.). Έτσι προτείνουμε μια διασκεδαστική οικοδιαδρομή με MMM ή πόδια.

Προτείνουμε στον δάσκαλο να κάνει το ίδιο με τα παιδιά στο σχολείο για την ευρύτερη περιοχή του σχολείου, να επιμεληθούν εικαστικά τον χάρτη, προσθέτοντας φωτογραφίες και επιζωγραφίζοντας κάποια σημεία και να στείλει τα έργα των παιδιών για έκθεση στη βιβλιοθήκη.

Εαν το αποτέλεσμα είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικό μπορούν και τα ίδια τα παιδιά να αναπαράγουν τον χάρτη και να τον κολλήσουν σε κάποια σημεία όπως το σχολείο, τις στάσεις των ΜΜΜ, το δημαρχείο κοκ.

Βήμα 8ο: Αποχαιρετισμός

Μιλάμε λίγο για το πρόγραμμα Καλύτερη Ζωή που κάνει την εκστρατεία για τα ΜΜΜ, εξηγούμε πως θα μπορούσε να συμβάλλει και το σχολείο με τις δράσεις του.

Αν δεν το έχει ήδη κάνει καλούμε το σχολείο να γραφτεί (<http://kalyterizoi.gr/user/register/school>) στο δίκτυο των σχολείων της Καλύτερης Ζωής, ιδανικά το κάνουμε κι επί τόπου.

Στη συνέχεια καλούμε το σχολείο να αναλάβει μια από τις σχετικές με ΜΜΜ δράσεις της Καλύτερης Ζωής όπως η δράση [Ο γύρος της πόλης σε μια μέρα](#), η δράση [Τα ΜΜΜ που θέλω](#) (αυτές τις δύο τις εχετε ήδη κάνει ουσιαστικά μέσα στο πρόγραμμα αλλά μπορούν να τις ολοκληρώσουν και να τις επεκτείνουν), η δράση [Ένα τόσο μεταφορικό έργο](#), ή η δράση [10 λόγοι για να προτιμήσω ΜΜΜ](#) κοκ.) και να συμμετέχει στην εκστρατεία του WWF. Τα σχολεία που ολοκληρώνουν δράσεις ανεβάζουν το σχετικό υλικό (περιγραφή, φωτογραφίες, βίντεο κλπ) στην ιστοσελίδα της Καλύτερης Ζωής για να εμπνεύσουν κι άλλα σχολεία ενώ μπορούν πάντα να δουν πως εκαναν τις δράσεις άλλα σχολεία για να πάρουν ιδέες.

Καλό είναι να έχει εγγραφεί το σχολείο πριν την επίσκεψη στη βιβλιοθήκη και να έχει ρίξει μια ματιά ο εκπαιδευτικός στην ιστοσελίδα. Φυσικά το υλικό μας ανανεώνεται διαρκώς. Το πρόγραμμα είναι εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας.

Η ενημέρωση αυτή ας γίνει ενώπιον των παιδιών για να ενθουσιαστούν και εκείνα και να ζητάνε από τον εκπαιδευτικό τη συμμετοχή τους στην εκστρατεία αλλά και γενικότερα στις δράσεις της Καλύτερης Ζωής. Θα κρατήσουμε ενημέρους τους εκπαιδευτικούς για τις δράσεις μας.

Λέμε επίσης ότι τα σχολεία της Καλύτερης Ζωής διεκδικούν το Χρυσό, Αργυρό ή Χάλκινο πάντα στο τέλος της χρονιάς. Είναι μια συμβολική διάκριση για τα σχολεία που εκπόνησαν πολλές δράσεις για διαφορετικά θέματα στο σχολείο, το σπίτι και τη γειτονιά.

Σχεδιασμός προγράμματος:

Νάνσυ Κουταβά, Ελένη Σβορώνου, Μαρίνα Συμβουλίδου – WWF Ελλάς